

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću mjesečno K 1.25, godišnje K 15.— Za INOZEMSTVO suviše poštarina. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

VEČERNJI LIST

Izlazi utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.040

UREDNIČTVO I UPRAVA „Hrvatske Rieči“ nalaze se u „Hrvatskoj Tiskari“ (Dr. Krstelj i drug). — Rukopisi ne vraćaju se. — Nefrankirana pisma ne primaју se. — Tisak „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drug). — Vlastnik, izdavač i odgovorni urednik JOSIP DREZGA.

OGLASI PO CIENIKU.

God. IX.

ŠIBENIK, subota 8. veljače 1913.

Broj 791

Dvie nove ratne mornarice.

Za rješnje bugarsko-rumunjskog spora.

Odlični talijanski publicista Vico Mantegazza piše u „Corriere della sera“ o najnovijem predlogu za rješnje spora između Bugarske i Rumunjske.

Kako je poznato, Rumunjska traži od Bugarske, da joj odstupi utvrdu Silistriu, o čemu Bugari ne će da čuju. U pregovorima sada se radi o tome, da bi Silistria ostala Bugarskoj, ali bi se Rumunjskoj imale odstupiti neke pozicije te utvrde, koje bi joj garantirale slobodan prolaz njenih ratnih brodova u onoj točki te joj granica ne bi mogla unapred biti ugrožena sa kopnene strane.

Druga koncesija, koju bi učinila Bugarska, jest da Rumunjskoj ustupi nekoliko kilometara obale niže od Mangalije tako da bi Rumunjska mogla sagraditi jednu ratnu luku.

Rumunjska je u malo vremena silno se razvila i ona uvijek ima jedan cilj, koji događaji mogu kadikad udaljiti, ali za koji je ona uvijek spremna. Težnja za velikom Rumunjsku u srcu je svih Rumunja, koji gledaju na svoju plemensku braću na zapadu i na iztoku na Crnom moru. Rumunjska ima već danas trgovinsku mornaricu od nemale važnosti, kojoj ona ima da u prvom redu zahvali svoje bogatstvo. Njeni parobrodi prevoze proizvode njenog veoma plodovitog tla u luke Sredozemnog i Sjevernog mora, osobito u Anversu i u Rotterdam. A nije moguće pomisliti trgovačku mornaricu bez ratne mornarice, koja bi ju štitila. Dandanas je istina Crno more zatvoreno, ali onog dana kada prolaz kroz Dardanele bude slobodan, lako je shvatiti, kakvu će važnost dobiti Rumunjska, ako njeni ratni brodovi budu mogli sliediti i braniti trgovačke i u daljim morima. Novaca Rumunjskoj ne fali. Država, čiji proračuni svršavaju svake godine pretičkom od 80 do 100 milijuna, sigurno može si dozvoliti luksus da gradi ratne brodove po miloj si volji.

Ova okolnost valjda će olakotiti sporazum sa Bugarskom, jer te rumunjske težnje nisu u opreci sa interesima bugarskim. I ako će naime luke Burgar i Varna na Crnom moru ostati i nadalje za Bugarsku važne, jasno je, da će unapred nastojanja Bugarske ponajviše biti koncentrisana na luke u Egejskom moru, u kojemu će bugarska mornarica dobiti poriva za brzi i snažni razvitak. Možda i prije nego se misli, ratne zastave Bugarske i Rumunjske vijat će na Sredozemnom moru te će ove dvie nove ratne mornarice znatno utjecati u ravnovjesje sila na tome moru.

Pitanje dvaju ili triju kilometara više obale crnomorske, koje bi Bugarska odstupila Rumunjskoj, moglo bi danas-sutra imati upliva na samo ravnovjesje u Sredozemnom moru.

Dr. M. Laginja

o kardinalu Naglu.

Odlični naš istarski prvak starina dr. Matko Laginja ovako se izjavljuje o pokojnom bečkom knezu-nadbiskupu kardinalu dru. Naglu:

„O pokojniku sud je različit i u tršćansko-koparskoj biskupiji i u Beču. Bio je duh bojoviti i što je spoznao za pravo, za onim je išao bez obzira na desno i lievo. Zato je osobito posljednje doba u Beču bio postigao velikih uspjeha, bilo u organizaciji katolika, bilo u priredjenju velikoga euharističkoga kongresa, što je bio prošle jeseni u Beču, tako sjajan, kakva kažu da svijet još nije vidio.

Kao biskup tršćansko-koparski imao je pokojni dr. Nagl jedan veliki uspjeh, koji mu je možda dopomogao čak do kardinalstva, ali i jedan poraz.

Uspjeh njegov bio je smirenje pokreta Ricmanjskoga. Ricmanje, neznatno selo blizu

Sa bojišta.

Gornja slika vodi nas u turske obrambene nasipe pred Čataldžom. Donja pak slika prikazuje nam jedan odjel pješništva u srbskim šančevima.

Zadnji dani Drinopolja.

U današnjem ratu na Balkanu igra Drinopolje ulogu liepe Jelene, zbog koje su Grci obsjedali Troju deset godina. Da se dobije makar blida slika ove varoši donosimo opis grada iz bugarskog pera, koji je objelodanjen u jednom Švajcarskom listu.

Položaj je Drinopolja jedinstven. Grad leži na tri brežuljka, koji su rastavljeni riekama Maricom i Tundžom. Pet kilometara jugozapadno od grada utiče divlja Arda u Maricu. Preko Arde sagradjen je most za željeznicu, koja ide iz Carigrada preko Drinopolja u Filipopol. Most je gradjen najprije od drveta, jer se je štedito. U početku sedamdesetih godina prošlog vieka sagradilo je ovu željeznicu društvo barona Hirscha.

Kad je za vrijeme ruske okupacije 1877.—78. jedan željeznički voz pun vojnika prelazio preko mosta, sruši se most, i tom prilikom zaglavi nekoliko stotina ruskih vojnika. Društvo je moralo platiti veliku odštetu, a osim toga podignut je nov most od kamena i željeza. Sad je most još dobro održan, pa su bugarske željeznice za vrijeme primirja mogle voziti na Čataldžu. Od ponedjeljka teško da mogu Bugari koristiti se mostom, jer leži u domašaju topovske vatre sa drinopoljske tvrđave.

Rieke Marica i Tundža i Arda, koje teku kroz Drinopolje, nisu regulisane, i kad nadodje voda, prouzrokuju veliku štetu naročito u nižim dijelovima grada. A

baš u tim dijelovima leže liepe bašče sa povrćem i jagodama, kojima poplava velikom štetu nanosi. Premda turska statistika nije tačna, ipak se računa, da Drinopolje ima oko 120.000 stanovnika. Sada ima još više, jer su se u Drinopolje sklonuli mnogi bjegunci, a i vojna posada dosta je velika.

Drinopolje je sobito jako utvrđeno. Od nazad 30 godina izdala je turska vlada oko 40 miliona franaka na utvrđivanje.

Stanovništvo je veoma šareno: Turci, Bugari, Grci, Jermeni i Jevreji. Bugari stanuju u predgradjima: Kirishane, Kaik, Ildarain i At-meidan. Trgovina je u rukama Grka, Jermena i Jevreja. Bugari su većinom ratari i zanatlije. Ulice Drinopolja većinom su uzke i krivudave, prava istočna varoš. Kuće su nesolidno gradjenje i veoma su često žrtva vatre.

Na višim i zdravijim mjestima leže džamije, među kojima prvo mjesto zauzima džamija sultana Selima II. (1524. do 1574.) Džamija je vanredno liepa, sa četiri minareta, a svaki minaret sa po tri reda obilazišta za muzejina. Džamija ima hiljadu prozora, od kojih je jedan zatvoren, jer se fantiziji naroda bolje svjida, kad govori o veličini gradnje ove džamije, da kaže „Dokus jus doksan dokus“ (999 mjesto „bin“ (1000) prozora. Gradjena je od granita i mramora i važi kao najljepša gradjevina na cijelom balkanskom poluostrvu.

U Drinopolju ima mnogo palača, koje su dijelom pregradjene u kasarne. Između ostalih Drinopoljskih znamenitosti vriedan je da se spomene: „Ali paša Čarsisi“

stvo, osim riedkih i malovriednih iznimaka. Znamenita ostaje u povjesti našega naroda ta doba odlučnih prosvjeda našega svećenstva i one nezaboravne skupštine posvjjetnih naših prvaka.

Tu se je branilo ono malo prava našem jeziku, što mu je ostajalo u crkvi, a nije se tražilo obnove nečega, čega već žalibože davna nije bilo, kao na pr. u Ricmanjih.

Tadanji biskup Nagl uvidio je, da se je preneglio i ostavio je stvari na miru kako su bile. Inače bi bio riskirao veliki prevrat u crkvenom pogledu među Hrvatima i Slovencima u Istri. Baš to, da nije dalje gonio mak na konac, treba mu brojiti u dobro. Bio nam je u pogledu narodne politike, kao Niemac, protivnik; ali odlučan i očit protivnik, kad je uvidio s kim ima posla i da je pravo na našoj strani, priznao nam je što nas ide.

U Beču nadbiskup Nagl iz početka imao je ljutih protivnika među nižim, a

pijaca Bej Paše. Pijaca je duga oko jedan kilometar, a gradjena je kao tunel, od kamena. Na njemu su gradjeni dućani, u koje ne dopire sunce, pa je unutra uvijek tama. Zrak je veoma loš, i trgovci su zbog toga svi od reda bliedi i mršavi. U 8 sati u jutro otvara se pijaca, a u 7 u večje zatvara. Na pijaci nema po noći ni žive duše, osim noćnog stražara, pasvandžije koji od časa časa kuca debelim štapom od kamena. Da pokaže, da ima neko, ko čuva dućane.

Gostionica u evropskom smislu nema, nego su to male kašane i čajžinice. Gostionice se već zbog toga nepotrebne, jer Turci ne piju alkohola.

Klima je veoma blaga. Zima traje samo dva mjeseca. Okolica Drinopolja veoma je plodna.

Srbsko-bugarske medje

u Macedoniji.

Beogradska „Štampa“ donosi razgovor s profesorom Cvijicom o pitanju srbsko-bugarskih medja. Prof. Cvijić izjavljuje da je krivo njemu pripisivati prikaz budućih srbsko-bugarskih medja, kako su označene u njegovoj brošuri, kao da bi to bio njegov predlog ili njegovo mnjenje. Napominjući svoja djela veli, da to nisu etnografske medje, nego samo one medje koje su između Srbije i Bugarske uglavljene predhodnim sporazumom. On je sam na predjašnji jedan upit puno južnije predložio medje, te je toga mišljenja, da samo od jakosti vlade zavisi, da li će ona, prema novoj situaciji, kako je stvorena nepredvidjenim rezultatima rata, prijašnji sporazum korigirati na svoju korist. Srbske medje, o kojima se dosad govorilo kao o onima, koje su uglavljene, nisu rezultat znanosti, nego političkoga kompromisa.

Prof. Cvijić već je prije izjavio mjerodavnim krugovima, da macedonsko žiteljstvo nacionalno nije osviešteno, te je nemoguće povući etničku medju, pak bi zato najpoštenije bilo, Macedoniju podieliti na dva diela, te medju povući obzirom na prometna, ekonomska i strateška gledišta. Šoviniste bi podigli graju, ali bi samo i jedino na taj način Macedonija prestala da bude fatalna za srbsko-bugarske odnose. Srbska vlada dosad u svim operacijama ima neograničeno povjerenje naroda Srbije, pak njoj zato i sva odgovornost pripada, da djelo privede kraju na obostranu probit.

Kako međutim „Trgovinski Glasnik“ doznaje, došlo je između Srbije i Bugarske do nove pogodbe, po kojoj Bugarska za velike od srbske vojske u Tračkoj i pod jedrenom prinesene žrtve Srbiji daje teritorijalne kompenzacije u Macedoniji.

Borba na Čataldži.

Carigrad, 8 veljače. „Tasvir“ javlja, da su se bugarske čete povukle do visi-

baš i medju nekimi višimi, jer se je obćenito držalo, da bi morao biti nasljednik pokojnog nadbiskupa kardinala Gruscha obljubljeni dr. Marschall i nitko drugi. Nu malo po malo videć, kako se dr. Nagl muževno zauzima za red i napredak i dobar odgoj katoličkog svijeta, te kako je postao kardinal i doveo do podpunog uspjeha veliki kongres od prošle jeseni, stali su ga svi, ako ne ljubiti, a ono poštivati i to nesamo istovjernici, nego i drugi.

Pokojnik me je nedavno primio u pohod na neobičan dan. Znajuć, da se je bio naučio hrvatski ili recimo slovenski dosta dobro, poklonio sam mu se i izjavio hrvatski, kako mi je osobito milo, da mogu pozdravit u mojem narodnom jeziku najvišega dostojanstvenika naše Crkve, jer znam, kako je na celi svet kardinala malen broj, a još manji broj onih, koji znadu hrvatski. Bilo mu je ugodno i uzvratilo mi je po našu i pohvalio mi se, da je malo dana prije toga bio u našoj Liburniji (Opatiji i okolici) i

na Čorluta te u baruštinama Čekmedjskog jezera ostavile više topova.

Sofija, 8 veljače. Na Čataldži više turskih pješćkih bataljona, potpomoganih od topništva, prodiralo je napred prema Izzedinu. Turci su pokušali doći do desne obale Karasu, ali su od bugarskih predstraža uz znatne gubitke bili potisnuti.

Poraz turski na Galipolju.

Sofija, 8 veljače. O bitki kod Kavaka na poluotoku Galipolja službeno se javlja, da je turska mornarica podupirala operacije turske vojske, ali njena vatra nije mogla doseći bugarskih četa.

Sofija, 8 veljače. O važnoj bitki kod ušća rieke Kavaka javlja se, da je bugarska konjica nagnala Turke u divlji bieg. Nastao je strašan pokolj. Jedno 5.000 Turaka pokirilo je bojno polje. Vjest da je 10.000 Turaka zarobljeno ne potvrđuje se.

Obsada Drinopolja.

Carigrad, 8 veljače. Ovdješnje novine zgražaju se, što su Bugari za bombardiranja Drinopolja pucali i u Selimovu džamiju te uništili 60 privatnih kuća.

Novi turski zajam.

Carigrad, 8 veljače. Ministar financija objelodanjuje poziv na subskripciju unutarnjeg ratnog zajma u iznosu od 5 1/2 milijuna turskih funti.

Borba o Skadar.

Beč, 8 veljače. Sa više strane dođoše amo vijesti, da crnogorsko-srbska vojska žestoko bombardira Skadar. Turci odgovaraju vatrom slabo. Očekuje se u najkraće vrijeme uništenje Skadra i Taraboša.

Bugari pobjedonosni.

Sofija, 8 veljače. Bugarske čete prodiru svom snagom na Galipolje. Rodosto, Miriofito i Peristeri obračeni su u ruševine. Pučanstvo u golemu strahu bježi.

Atena, 8 veljače. Grčki avijatičari Mutusis i Koratinis preletje Galipolje te baciše na arsenal u gradu četiri bombe, a onda se nakon 2 1/2 sata sretno povratili.

Carigrad, 8 veljače. Petnaest prevoznih ladja prevezlo je deseti turski

da su naši svećenici dobri (oni pjevaju sv. misu u našem jeziku) i da mu je bilo milo, što je, medju ostalimi, mogao pohoditi svoga „dobrog prijatelja“ brsečkog župnika Rajmunda Jelušića.

Držim, da imadem tomu visokom dostojanstveniku, uz ostale, pripisati neki uspjeh, za teške okolnosti u kojima živemo, dosta znatan za nas, pak je dostojno da se ovim redcima sjetim pokojnog dra. Nagla. A kako smo se prije borili, jedan i drugi misleć da ima pravo, u pitanju Ricmanja i zašto je onako svršilo, o tom, ako Bog da, drugi put.

Za sada samo toliko, da ustvrdim: Dr. Nagl manje je kriv, nego li drugi, da nam se nije posrećilo u ricmanjskom pitanju postignuti: svega što smo željeli“.

Predplatite se na „Hrvatsku Rieč“!

vojni zbor na poluotok Galipolje, gdje se uz Enver beja nalazi i bivši ministar mornarice Hirschfeld.

Borbe u turskom ministarstvu.

Carigrad, 8 veljače. Pogovara se, da će Mahmud Šeket paša odrediti se časti velikog vezira, a da će ga naslijediti Said paša.

Carigrad, 8 veljače. Ministar vakufa Hairi demisionirao je, jer nije htio nositi odgovornost za predjume koje dizala vlada iz pričuve vakufskih fondova.

Sveučilišno pitanje.

Ivčevićev klub za talijanske zahtjeve.

(Brzjavno izvješće).

Beč, 8 veljače. U proračunskom je odboru dr. Tresić izjavio, da Hrvati i Srbi ne će da miešaju pitanje hrvatskog sveučilišta se pitanjem talijanskom pravnog fakulteta. Hrvati i Srbi pripravnici su svim narodima odobriti sveučilišta, a tim se uskoro i rješuje hrvatskog sveučilišnog pitanja. Hrvati zahtijevaju priznanje potpuno svih izpita položenih na zagrebačkom sveučilištu. Austrijska vlada neće da ovo pitanje riješi. Ministar nastave Hussarek razpravljao je o tome sa magjarskom vladom. Ovim svojim postupkom ministar nastave ogriješio se je o hrvatsku autonomiju, jer je Hrvatska u pitanju nastave potpuno nezavisna od Ugarske. Na taj način podpo- maže Austrija Ugarsku u gaženju hrvatske autonomije.

Dr. Tresić na koncu izjavlja, da će njevoja siranka podupirati zahtjeve Talijana. „Dalmatinski klub“ nema ništa proti tome, da se talijanski pravni fakultet osnuje u Trstu. Predpostavlja se da će tršćanski Slovenci dobiti svoje srednje škole. Hrvati se nimalo ne boje za svoju narodnost od talijanskog pravnog fakulteta u Trstu, koji će imati i slavenske i talijanske slušatelje. Hrvati su da sielo talijanskog pravnog fakulteta bude u Trstu već zato, što toga vlada ne bi htjela.

Tako dr. Tresić, u času kada hrvatski i slovenski zastupnici Istre, Trsta i Gorice, kada hrvatsko i slovensko novinstvo onih zemalja navieštaju najodlučniju borbu proti tome, da bi se talijanski pravni fakultet osnovao u Trstu, u času kada svi zastupnici direktno interesiranih zemalja zaključuju povelu skupa sahrvatsko-slovenskim klubom obstrukciju, e da se spriječi taj atentat na našu narodnost. Mi držimo, da je u ovoj stvari za sve hrvatske, slovenske i srbske zastupnike mjerodavno držanje zastupnika Trsta, Istre i Gorice, koji najbolje shvaćaju interese naroda onih krajeva, a mi smo dužni te interese podupirati. Dalmaciji su svi Hrvati i Slovenci bez razlike dali iz- dašne pomoći u borbi proti talijanskoj mi- sli, a bilo bi neprirodno, nezahvalno i ne- narodno da sada mi, oslobođeni se talija- naškog gospodstva, stavljamo se na stranu talijanaša protiv našega naroda u Trstu, Istri i Gorici. Bilo bi od nas izdajnički ri- nuti nož, da porušimo jednim mahom što čitav narod decenije u onim krajevima po- digao.

Dr. Tresić mogao je govoriti u svoje ime i u ime „Dalmatinskog kluba“, ali ni- pošto u ime Hrvata, jer svi svjestni Hrvati čute se jedno sa Hrvatima Istre, Gorice i Trsta, interesi njihovi interesi su čitavog hrvatstva. Sa stanovišta pak posebno dal- matinskog postaju izjave dra. Tresića još manje shvatljive, iza poznatog zaplotnjačkog manevara talijanaških predstavnika u jezič- nom pitanju.

Iz hrv. i slov. zemalja.

Odciepljenje Rieke — gotova stvar?

Pitanje odciepljenja Rieke od senjske biskupije opet je uzrujalo našu javnost. Među katoličkom omladinom razmahao se pokret koji bi mogao imati nemilih posljedita za samu vjersku stvar. Zagrebački bogoslovi obdržavali su vrlo burnu pro- svjednu skupštinu. Oni su svojedobno bili stvorili zaključak da će ostaviti bogoslovje ako bi Vatikan odobrio odciepljenje Rieke od senjske biskupije.

Stvar je svakako vrlo ozbiljna, a čini se da je i istinita.

„Corriere della Sera“ donosi od svoga vrlo dobro informiranog vatikanskoga kor-

respondenta ovu viest, datiranu u Rimu 4. veljače u noći:

„Pitanje je, koje se vuklo nekoliko godina, danas konačno riješeno. Na Rijeci je osnovana nova biskupija, s koje su osnutkom bile skopčane tolike poteškoće, i imenovan je prvim biskupom mađžarski prelat Msgr. Viszota.

Mnogi radi toga drže, da će ova no- votarija moći služiti kasnije mađžarskoj vladi kao novo sredstvo da mađžarizira ka- toličke talijanske i slavenske elemente grada i teritorija riječkog.“

„Narodne Nevine“ naprotiv donose: „U raznim listovima objelodanjena je viest o ustrojenju nove biskupije na Rieci. Kako doznajemo s mjerodavne strane, ta viest ne odgovara istini.“

U savezu sa pitanjem odciepljenja Rieke od senjske biskupije, zagrebački nadbiskup-koadjutor dr. Bauer, koji je odputovao u pratnji kanonika Rittiga u Beč, da prisustvuje sprovodu kardinala Nagla, poći će ujedno i na bečku nunci- jaturu, gdje će se informirati o glasovima glede ustrojenja riečke biskupije.

Jezično pitanje u Bosni.

Konferencija sazvana za uređenje je- zičnog pitanja u Bosni razila se neoba- vljena posla.

Predstavnici su vlade ostali kod svog stanovišta proti uvedenju hrvatsko-srb- skog jezika u unutarnjoj službi na bosan- skim željeznicama. Opravdavaju to sta- novišta, pozivajući se na uređenje željezni- čke službe kod ostalih austrijskih krunovina, te na veliki broj stranih činovnika kod bosanskih željeznica. Preko te granice da bosanska vlada ne ide dalje. Pošto je ta konferencija imala samo informativni ka- rakter, ostali su zastupnici rezervirani, izjavljujući, da će svojim drugovima refe- rirati o toku konferencije, te stvoriti ko- načne zaključke budućeg ponedjeljka, kad će saborski klubovi obdržavati sjednicu. Drži se, da je polučen znatan uspjeh, te će eksekutivni odbor sabora imati konfe- renciju u nedjelju, na kojoj će sastaviti izvješta, koji će predložiti u ponedjeljak sjednici klubova.

Bosanski sabor po svoj prilici ne će biti tako dugo sazvan, dok se ne razbistri izvanjski položaj.

Dr. Vareton položio saborski mandat.

Bivši puljski načelnik dr. Vareton, protiv kojega je bila podnešena obtužba radi malverzacija u puljskoj občini, polo- žio je svoj saborski mandat.

Pet razprava radi uvrede Veličanstva.

U ponedjeljak je pred osječkim sud- benim stolom bilo pet razprava radi u- vrede Veličanstva. Četvorica su obtuženih bili pravoslavni, a jedan katolik. Jovo Da- mjanović iz Erduta osuđen je na 10 mje- seci tamnice, Ignjo Vilić iz Tenja na 8 mjeseci. Razprave protiv trojice odgođene su, i to razprava protiv Ferde Curilovića, bankovnog činovnika u Vinkovcima, dok se preslušaju neki novi svjedoci; nadalje su odgođene razprave protiv Pere Niko- lića i Milana Kosića, mesara iz Osieka.

Političke viesti.

Vojne naručbe Austrije.

„Times“ javlja, da je austro-ugarska vlada naručila kod jednog brodogradilišta u Hamburgu jedan veliki plivajući dok od 4000 tona; nadalje kod jednog brodo- gradilišta u Kielu naručila je pet podmorskih ladja.

Njemačka vlada udovoljila je molbi Austro-Ugarske, da se na njen račun u Njemačkoj sagradi nekoliko upravljivih zrakoplova sistema Zepelin, onakvih kakve rabe u njemačkoj vojsci.

Rusija i Austro-Ugarska.

Iz Moskve se javlja, da je ruska po- licija na poticaj ministra spoljnih poslova Sazonova zabranila panslavističke bankete u Petrogradu, Moskvi i Kijevu. Kao raz- log navodi se, da su ovi banketi imali šovinističku tendenciju. Tako je ovih dana na jednom banketu u Petrogradu urednik Bašmakov držao oštar govor protiv Au- stro-Ugarske. I na sjednicama slavenskih društava biće u buduće uvijek policajni činovnik.

Ruske željeznice u Perziji.

Perzijska vlada dala je Rusiji kon- cesiju za gradnju željeznice Ožulfa-Tebris-

Teheran s ogrankom na sjevernu obalu Urmija jezera. Koncesija ujedno ovlašćuje Rusiju, da u širini od šesdeset vrsta s o- badvije strane željezničke pruge eksploa- tiše ugljenike i petrolejske izvore, a Per- ziji da plaća 20% na eksploataciju. Žel- jeznicu će poslije 75 godina postati vla- sništvo Perzije, a mora se dovršiti za tri godine. Ova je željeznica za Rusiju od velikog značenja, ne samo s trgovačkog nego i sa strategijskog gledišta, jer će olakšavati eventualnu akciju Rusije prema turskoj granici.

Sastanak ruskog cara i englezkog kralja.

„Berliner Tageblatt“ dobiva iz Ko- penhagena viest, da se u tamošnjim dvor- skim krugovima govori, da će se na pro- ljeće sastati ruski car i englezki kralj. Sa- stanak bi bio u Kopenhagenu. Vrieme još nije tačno određeno. Do ovog sastanka imalo bi doći u povodu posredovanja ca- rice-matere.

Za neodvisnu Poljsku.

Iz Lavova javljaju: Provizorni odbor, koji ima zadaću da širi ideju o neodvi- snosti Poljske, poslao je na sve poljačke novčane zavode poziv, u kojemu pozivlje ih, da daruju od svog čistog dobitka pri- mjernu svotu za poljačku vojnu zakladu.

Rat medju Rusijom i Kinom.

Iz Harbina javljaju, da će na pro- ljeće doći sigurno do rata izmedju Rusije i Kine. Kina se naoružava u svim sjever- nim pokrajinama. Trgovački promet medju obim državama je sve manji.

Kontrolor Prousek i deficit gojitbe duhana u vrgorskoj krajini.

Vrgorac, 3 veljače.

Lanjski je dopisnik odčitao nepobitnu istinu, da gojitba duhana u ovoj krajini silno nazaduje; ali nije iznio pravoga uzroka. Ne bi dociljao, tko bi nagad'ao, da je uzrok niska cena i loša procjena, jer se gojitelji danomice nadaju, da će njihovi zagovara- telji na pokrajinskom i carskom divanu uvje- riti nadležne o bezicjenju njihova truda.

Glavni je i skoro jedini uzrok samo- voljno postupanje kontrolora Prouseka. Od kako je on na upravi, bez opravdanih raz- loga — iz pukoga inada i osvete — odu- zimlje dozvole veleposjednicima, koji su se najracionalnije bavili pače osobito zanimali gojitbom duhana, kao što bijahu g. g. M. Martinac, S. Jelavić, A. Jelavić, M. Jović, M. Raos itd. Hitropametno doumio: Kad sam oborio poglavice i lišio se krkatijih, koji no proziru dalje od nosa, golići će mi i sami pasti na ljepak. Tako i biva. Za va- ganja su mu duhana u ruci i sukno i no- žice. Riedki se kao bijele vrane vraćaju kući zadovoljni i dokoni, nego uobće putem kunu mačehu sudbinu i nabrajaju jadovanku.

Sada su veleposjednici, u ovaj grani poljodjelstva zaslužni prvaci, ogorčeni izgu- bili svaki volju za gojitbom duhana.

Za istim se je i tolika druga raja po- vela, pa nikakova čuda, što s godine 1911. u godini 1912. u ovoj krajini bijaše spala gojitba duhana za čitavih 29 ha. biva za 1.450.000 struka (jedan milijun četrstoipe- dcsetisuća). Može li se ovo nazvati napre- dak? Nije li ovo očito graditi zijan siro- mašnomu pučanstvu pa i istoj državi? Nada li se i za ovakove zasluge G. Prousek pri- miti pohvale i priznanja od svojih starje- šina, jer ga — kako se on hvasta — dobro po- znaju i cene? Vidjet ćemo što će na ovo odgovoriti njegove starješine, kad ih budu pitali narodni zagovaratelji. Ta Bepo će mu bit pri tom savjetnikom, kao i u tom, koji duhan valja, a koji ne i komu se ima do- zvoliti gojitba, a kome ne i t. d.

Drugi su upravitelji milovali raj, lju- bezno s njom postupali, svjetom i naukom napućivali na gojitbu, a ne zadirkivali ju: sadi krumpir, kupus, sij ječam, pšenicu, ripu; poljac će ti u četvrtu i petu, pak ćeš i sam ostavit gojibu. Još je do takove drzo- vitosti doprao G. Prousek, da zahtijeva, da posjednici predanj padaju na koljena i da mu se mole kao Bogu Jupitru, ako će iz- vojštiti dozvolu. Ako će se činiti omučno nekim župnicima, koji mu se grade prijat- eljima, a on ih voli kao mačka miša, neka se izvjesti kod gosp. A. F.

Deveti mu je u plugu, što država sa- siplje novac u nove magaze. Ne budu li služile za duhan, ono će vagarice pralje za nepogodna vremena u njima sušiti gazdino rublje, a plaća je jednaka, kao da prebiru

i patke. Gosp. Prouseka više zanima upli- čati se u kojekakve mjestne i seoske poli- tičke spletke i priljavštine. Ovdje prvi nikne da plete mrežu preko svog trabanta Bepa, koji ubraja u imenice radnica one koji do- laze od kuće. Oh! da siromasi smliju istinu kazati, svega bi se izleglo.

Marko Markovina Split

Iza Prokurative (vlastiti stan)

Telefon 93.

Tek. račun kod Filialke Banca Commerc. Triestina.

I. ZASTUPSTVO i SKLADIŠTE

Eternit za moderne krovove — postavlja po specialnim radnicima.

Cievi od ceramike

Dimnjaci

Pločice za kuhinje, hodnike itd.

Stakla prosta i ornamentalna

Peći glinene postavljaju po specialnim Sparherde radnicima

Papendek tanki i debeli

Zahodi porculane kompletni — posuda, daščica, sprema za vodu i dr.

2. GRADJEVNO PODUZEĆE

ovlašteno Dozvolom c. k. Namjestništva u Zadru, izvadja sve radje svoje struke.

3. PRVA SPLITSKA MLJEKARNA.

Vlastita pomješca putem Poljuda, Prodaja Mljeka, Gnjoja, Praščića za razplod — američanske i njemačke pasmine.

Naslov za pisma i telegrame:

„Marko Markovina — Split“.

KO ŽELI ZDRAVLJA

neka pohodi glasovito

Spljetsko sumporno kupalište

NAGY I DRUG

koje posjeduje, kako već poznato, najljekovitiju mineralnu vodu u Evropi. U jednoj litri sadržano je 31.5 grama razne soli. — Otvoreno cijelu godinu.

Prospekte šalje uprava.

INSAM & PRIMOTH

St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utemeljeno godine 1820.

Više puta nagradjeno.

Xiparske radnje iz drveta za crkve

Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice križni putevi, razpela, jaslice itd. Katalog uzoraka s cijenama daje se badava. Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa skrinjom, ne plaća naručitelj.

Vinova loza Sasoroš.

ne škodi joj filoksera ni peronospora.

Sasoroš je veoma plodna nova vrsta loze i uspela je, dugih godina probajući je sa hydrima preradivati, sljedeća vanredna svojstva:

1.

Nakon 14 godišnje naročite pažnje — izmedju inficirano groždje sadjena — održala se ova loza sasvim i bez najmanje odbrane od filoksera i peronospora.

2.

Ta vrsta groždja rano sazre, veoma je crnougasito, slatko, imade francuski buket i nema nikakvog mirisa.

3.

Zrno je srednje veličine i njegova ljuska ima, i protiv njene vanredne finoće, jednu čvrstoću od kaučuka, tako, da zrna i kod duge kiše, nevjerovatno se održe protiv truleža.

4.

Zbog tog vanrednog svojstva može groždje do duboke jeseni na čokotu ostati tako, da i inače sladak Must još sladji bude i tako ta vrsta i u slabijim godinama jedno dobro vino daje.

5.

Berba je vanredna, tako, da svaki čokot godišnje bez izuzetka 20—30, a svaki zaparak 4—6 grozdova nosi.

6.

Vino je crno i vanredno dobro, zbog togaje za farbanje i poboljšanje lošijeg vina zgodno.

7.

Loza ima veoma mnogo jakih žila i jako tera, a loze bez žila čudnovato se brzo prime i već druge godine su plodne.

8.

Zemlja za sadjenje loze mora na svaki način regulirana biti, čokoće i redovi moraju najmanje 130 cm. jedno od drugo daleko biti, inače se mnoge žile nebi mogle raširiti, zbog čega bi se uspjeh smanjiti morao.

Za sva gore navedena izvješća garantujem moralno i materijalno. Cijena: 100 komada loze sa žilama 20 kruna, a bez žila 10 kruna.

GUSTAV KUNST

KAMENICA (Srem).

Gospodarski pregled.

Pogled u god. 1913.

Nova godina dala je priliku, da se i u ekonomskoj književnosti izdaje s predviđanjima. Ovu ulogu vrši povremeno godišnje izdanje J. Davies and C. Harley „Business Prospecto Yoag Book“. U ostalom, svoje zaključke o budućnosti osnivaju na detaljnom proučavanju faktičnog materijala, te s toga te predpostavke imaju izvjestnu stvarnu vrijednost.

Izdanje za 1913. godinu predviđa veoma povoljne uvjete za trgovinu s obzirivom rezervom: „ako ne bude političkih komplikacija“.

Proizvodnje će se povećavati, a tražnja robe znatno će nadmašiti ponudu, te će cene skočiti. U metalurgiji treba prije svega očekivati rašćenje proizvodnje gvozdja u svezi s proširenjem svjetske željezničke mreže. Cene gvozdenim proizvodima ostat će u 1913. godini vrlo visoke. Proizvodnja i upotreba bakra postići će rekord, ali usljed odlične tražnje, cene će ostati visoke. I olovo će poskupiti. Proizvodnja nafte porasti će u nekoliko. Veoma će se mnogo tražiti benzin za pokretanje motora.

Kameni uglj, usljed sve veće upotrebe mineralnog goriva, dostići će cenu od 1900. godine. Proizvodnja kamenog uglja povećat će se, ali u ograničenim razmjerima.

Na novčanom tržištu se predviđaju poteškoće i to obzirom na veliku tražnju novca od strane industrije i za predstojeće velike državne zajmove. Zvanična stopa u Englezkoj preći će 4 po sto, a u privatnim bankama dostići će stopu od skupe 1907. godine.

Državna pomoć Češkoj.

Na sjednici zemaljskog odbora kraljevine Češke izvestio je referent za financijska pitanja, da će Češka od državnog osobno-dohodarskog nameta i od nameta na žestu dobiti već ovog mjeseca dva milijuna kruna podpore.

Revizija talijanskog carinskog sistema.

Kralj Viktor Emanuel posebnim je dekretom odredio ustanovljenje posebne kraljevske komisije iz poljodjelskog i trgovinskog ministarstva. Komisija mora točno proučiti dosadnji talijanski carinski sistem i pripremiti sve potrebno za sklopljenje novih trgovačkih ugovora.

Naši dopisi.

Drniš, 6 veljače. Otrag nekoliko sedmica ovamošnji je občinski upravitelj otvorio natječaj za občinskog tehnika. Natjecala su se dvojica, i to: Z. Viličić i U. Novak. Prvi je natjecatelj čovjek od 53. godine života, imućan posjednik, a k tomu nije postignuo osposobljenje za tehnika. Naprotiv gosp. je Novak mlađić od 27 godina, svršio nauke mjernika na sveučilištu u Beču odličnim uspjehom, posjeduje i dvogodišnju praksu predviđenu u natječaju; sin je staroga oca, koji je znatnih žrtava doprinio, da odgoji svoja dva starija sina, a i danas mora da se žrtvuje za odgoj dvaju mlađih sinova.

Ovo prisposobu iziće, da se vidi što je moralo biti mjerodavno občinskom upravitelju pri imenovanju.

Što se dogodilo? Gosp. je obč. upravitelj našao shodnim, da imenuje gosp. Viličića, koji prema zakonskim propisima nema prava, da bude stalno imenovan pri

javnim službeničkim mjestima, jer je prevalio 50. godinu života.

Ovaj čin obč. upravitelja iznašamo na javu, a jer predstoji utok na zem. odbor, za sada završujemo.

(U svoje vrijeme i mi ćemo reći svoju; čekamo samo, što će na ovo zemaljski odbor. Op. ur.)

Iz grada i pokrajine.

Zapljena br. 3. Zadnji broj bio nam je zaplijenjen radi jedne sasma nedužne gradske vesti. Za vanjske preplatnike pridismo drugo izdanje.

Državnim nadodvjetnikom imenovan je g. Frano Rubelli pl. Sturnfest, viši sudski savjetnik, dodieljen generalnoj prokuri u Beču. Istodobno je promaknut na čast dvorskog savjetnika.

„Matica Hrvatska“ javila je svom povjereniku nadučitelju g. Josipu Karadjoli, da će uz knjige g. 1912. dati i poznatu knjigu „Posljednji Zrinski“ koja sama stoji 6 K, i to svakomu onomu tko se prijavi gorespomenutom društenom povjereniku. Na ovaj način knjige se dobivaju skoro bađava. Tko želi izrabiti ovako liepu priliku, neka se požuri dok se ne iscrpi zalih.

Razgledanje „Gödölb-a“. Kako smo već javili, sutra, bude li vrijeme dozvoljavalo, bit će izlet parobrodom „Nada“ do Murtera za razgledanje nasukanog parobroda „Gödölb“. Polazak u 2 sata popodne, povratak u 6 s. večer. Ciena tamoamo po osobi 1 K i 60 para.

RAZNI BRZOJAVI.

Zapletaji zbog Male Azije.

Berlin, 8 veljače. Njemačka je upravela Rusiji notu, u kojoj veli čisto i bistro, da će Njemačka prodrieti u Malu Aziju netom bi Rusija marširala u Armeniju.

Englezko-njemački ključ za mornaricu.

London, 8 veljače. Između Njemačke i Englezke došlo je u pitanju ratne mornarice do sporazuma. U godini 1914. odnošaj njemačke mornarice prema englezkoj imao bi biti kao 10 prema 16. Ovim bi Njemačka priznala gospodstvo Englezke na moru.

Berchtold u audijenciji.

Beč, 8 veljače. Ministar vanjskih posala grof Berchtold primljen je od vladara u audijenciju.

Slavenska banka.

Petrograd, 8 veljače. Radi se o osnutku „Slavenske banke“ sa kapitalom od 5 milijuna. Otvorit će se podružnice u Moskvi, Cetinju, Beogradu i Sofiji.

Penzioniranje štopskih častnika.

Prag, 8 veljače. „Prager Tagblatt“ saznaje, da će u najbliže vrijeme usliediti penzioniranje mnogih štopskih častnika, preko normale.

Tragična smrt kapetana.

Innsbruck, 8 veljače. Kapetan Staudinger, od prve tirolske carske lovačke regimente, poginuo je sasut od lavine.

Zdravlje ruskog carevića.

Petrograd, 8 veljače. Liečnici izjavise, da bi carević morao početi na oporavak u Heluan u Egiptu, ali to ne će odmah biti, budući carica spriečena da prati sina.

Uapšenja radi lopovština kod oslobadjanja od vojničtva.

Rieka, 8 veljače. Ovdje je radi lopovština kod oslobadjanja momaka od vojničtva bio uapšen neki Nikola Kapinc. Kod njega su nadjena neka kompromitirajuća pisma. U savezu s tim uapšeni su upravitelj gradskog vojnog odjela Blasovih i zapovjedničtvu mornarice dodieljeni podčastnik Maljevac.

† Grof Coudenhove.

Meran, 8 veljače. Ovdje preminuo bivši češki namjestnik grof Coudenhove.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, ciena knjizi broširano K 5.—, a uzvezano K 6.—, nabavlja se kod „HRVATSKE TISKARE“ u Šibeniku i u svim knjižarama.

TRAŽI SE
Poslužnik = =
= = za tiskaru

Upitati se u
„Hrvatskoj Tiskari“ — Šibenik.

Austrijansko parobrodarsko društvo na dionice „DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1912. sliedeće glavne pruge:

- Trst—Metković A (poštanska) Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati pos. podne povratak svake subote u 6.15 sati prije podne.
- Trst—Metković B (poštanska) Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslie podne; povratak svake sriede u 6.15 sati prije podne.
- Trst—Metković C (poštanska) Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslie podn povratak u četvrtak u 6.15 sati prije podne.
- Trst—Korčula (poštanska) Polazak iz Tr a u utorak u 5 sati poslie podne povratak u ponedjeljak u 6.15 sati prije podne.
- Trst—Šibenik (poštanska) Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslie podne povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.
- Trst—Makarska (trgovačka) Polazak iz Trsta svake sriede u 6 sata pos. pod. povratak svaki ponedjeljak u 1.15 poslie podne.
- Trst—Vis (trgovačka) Polazak iz Trsta u subotu u 7 sati pos. podne povratak svaki četvrtak 7.15 pos. podne.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu
jedini je domaći osiguravajući zavod. :: Utemeljena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice.

PODRUŽNICE i GLAVNA ZASTUPSTVA: Osiek, Rieka, Sarajevo, Ljubljana i Novisad.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I., II. kat

Telefon 25-94

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete sliedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica, industrijalnih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETNINA (pokučstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLODINA (žita, sijena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadružna imovina u svim odjelima iznosi K 2,713.674-13
Od toga temeljna glavnica K 800.000-—
Godišnji prihod premije K 1,363.040-89
Isplaćene odštete K 4,970.238-48

Sposobni posrednici i akviziteri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu
VLADIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

PREBLAUER, SAUERBRUNN

.. .. I AUENQUELLE

.. .. MINERALNA VODA KISELICA

Čista alkalična, posve naravna alpinska kiselica, uvijek svježja, preporučena od svih liečnika kao najprijaznija voda za stolno piće te kao najbolje sredstvo proti želudčanim i bubrenim te spolnim kroničnim bolestima. Budući je rasičena izobiljem ugljične kiseline, to je izvrsna za miešati sa vinom ili bilo kojim drugim pićem, te se pije veoma za njezine vrstne ukuse.

Nalazi se u svakom hotelu, restauracijam i svim dućanima.

Glavno skladište za Trst, Primorje, Istru i Dalmaciju:

Hermann Towitz, Trst.

Zastupstvo za Dalmaciju:

IVO MACHIEDO, Dubrovnik.

VELIKA ZALIHA

MUŽKIH ODIELA ZA ZIMSKU SEZONU

NAJMODERNIJEGA KROJA — — — — — UZ VRLO UMJERENE CIENE.

☞ SUVIŠE ODIELA ZA AMERIKU. ☜

PIO TERZANOVIC - ŠIBENIK

Ne boji se nikakove utakmice.

Velika zaliha svakovrstnih

MREŽA OD PAMUKA

(KOTUNA) od prve svjetske tvornice.

Suviše

MREŽA TALIJANSKIH (puljizkih)

BAČAVA HRASTOVIH

OD 3 1/2 DO 4 HL.

KRALJICA DAGMAR

HISTORIČKI ROMAN

ČESKI NAPISAO VACLAV BENEŠ TRŽEBISZKY · PREVEO PAVAO M. RAKOŠ

64.

I straže, koje su si dosele stajale naprotiv neprijateljski i jedne drugima ciljale sa sulicama prsa, bacale su koplja i sulice od sebe, i vojnici, koji se još nikad u životu vidjeli nisu, bacali su kape u zrak, cikalili su, pjevali i plesali po snijegu kao za okladu... I u mnogoj kući klečao je stari građanin i molio sa svojom porodicom, što je vruće mogao: „Utješi žalosne, očuvaj nas svega zla, sveti Vaclave! Kriste elejson!“

A komu bi i palo na um, da će se sve svršiti tako srećno, da braća ne će ni potegnuti mač jedan proti drugomu, da će Vladislav pozdraviti starijeg brata na očinskoj zemlji, da će mu sam prvi iz najpunijeg grla zaželjeti sreću i duge godine, da će se sam prvi pokloniti pred njim za znak vjernosti i pokornosti... Tako što od pamtivjeka nije se dogodilo. Dogodilo se nešto sličnoga pred nekih sedamdeset i pet godina, naime kad je vojvoda Vladislav također svojevoljno pozvao na kneževski prjesto starijeg brata Boršivoja. A kao pravi vladar ipak je ostao sam, i bratsko izmirenje nije trajalo dugo, jer je Boršivoj morao, već prilično star, posve napustiti ne samo vojvodski prjesto, već i rodnu grudu, i tudjina bila je umornoj glavi tvrda — vrlo tvrda blazina...

Bratska pomirba, koja je bila sklopljena za burne prosinačke noći između 5. i 6. prosinca g. 1197., bila je trajnija nego najtvrdji mramor, a tako iskrena kao što samo može biti među sinovima jednog oca. Za Pršemisllove vlade više puta nastali su neredi i promjene, u kojima „bi mogao Pršemisl povući za sobom veću moć“, a vjernost pokrajinskog moravskog kneza mogla se pretpostaviti svemu, što se za kasnijih godina osobito i vidjelo.

Samo se nekoliko glavara Vladislavove vojske nešto zamislilo, samo se nekoliko lica smrhlo, i samo nekoliko usnica stislo se jače, da u općoj vrisici ne progovore što zla. To su bili oni, kojima je najbolje bilo za vrijeme razdora i neprijateljstva, koji, premda rodjeni Česi, nisu rado gledali na vojvodskom prijestolju odlučnog kneza, koji se ne obazire na osobe, već odlučnom rukom iščisti pljevu, gdje god je spazi njegovo bistro oko...

„Samo jedan — samo jedan uslov stavljam ti, brate moj — a i taj nikako za sebe!“

„Što bi ti mogao odbiti, dragi brate?“

Desnica Vladislavova još uvijek bila je u Pršemisllovoj.

„Da ne ubrojiš dan kod Zdica za zlo onima, koji su se onda zaboravili!“

„Neke sam već isplatio na mišenskom tlu... Ostalim ću rado iz dna srca oprostiti. Mnogo ih je to učinilo i onako više iz straha i slabosti, nego iz zle namjere. A što želiš za sebe?“

„Ti me pitaš? Brate moj! za sebe ne želim ništa drugo, nego da estanemo iskrena braća, dok živimo — ništa drugo!“

„Imenujem te pokrajinskim grofom moravskim! — Priestaješ li? — U Moravskoj noću i danju treba bistro oko... A ti znaš da spajaš prijaznost s opreznosću.“

„Obećao sam ti vjernost i pokornost i za to ti se u svemu pokoravam. — Samo te još jednom zaklinjem sa svim, što ti je milo i drago: Budimo kroz cijeli život, do konca naših dana, braća, koja imaju jednu dušu, koji ne znaju većih i važnijih dužnosti nego što je ljubav prema rodnoj grudii, koja je u mnogo čemu veoma slična ovoj zimskoj pokrajini, gdje je sve zasuto snijegom, gdje ni sunce božje ne može da prodre maglu i da nas ogrije, gdje noću ni najbistrije oko ne može, da spazi nijednu zvjezdicu, gdje samo ptice grabilice lete po svojim noćnim putevima... Nek ova naša ljubav stvori iz Domovine opet kraj kao raj, nek ona bude sjeme, iz kojeg će iznići i rasvijetliti se najnježnije cvijeće, kao požrtvovnost, ljubav, poštenje i uzajamna iskrenost među svom njezinom djecom...“

„Nek bude, brate moj, današnji taj tvoj čin Česima, dok jedan bude samo živ, u vječnoj uspomeni, nek se među prauuncima naših unuka sjećaju kneza Vladislava, nek on bude uzor svima, koji se bi mogli izmiriti, nek se korist domovine za uvijek stavi pred svaku drugu korist...“

Čudnovato... Vjetrovi su prestali, plameni vatri, koje se ovdje ondje već gasile, zasvijetlilisu najjasnijim žarom, nad sniježnom pokrajinom naglo se raskinule magle i gubile se kao za kakvog srpanjskog jutra... Mjesec je bez najmanje mrlje s diamantnom svjetlošću osvijetlio braći lice, u oba tabora vojska je najednom ušutala, i sve oči bile su uprte u tamnomodro nebo, na kojem bješe već puno zvijezda a bijeli oblaci skupljali se u najslikovitije skupine...

„Sveti Vaclave...!“

Ove dvije riječi u tom času čule se iz tisuću grla.

I zaista pričini se, kao da se nad braćom zabijelio krasan konj, na konju jahač, kojem je bila na glavi starodrevna vojvodska kapa, oko glave sjajno svjetlo, u jahačevoj bila je razvijena bijela zastava s crnom, skoro s fristogodišnjom orlicom...

A za tim pala je na koljena sva vojska i po mračnoj pokrajini razlijevalo se burno klicanje: „Sveti Vaclave, vojvodo češke države, naš kneže, moli za nas Boga i svetoga Duha! Kriste elejson!“

Kao da je jahač na bijelom konju sporije i sporije jahao po zraku nad oba tabora, kao da je mahao sa zastavom u ruci vojsci kao da ju vruće pozdravlja...

Ljudi po selima izlazili su iz kuća, ruke im se sklopale, oči su podizali prema vedromu nebu, a njihove usnice nehotice šaptale su: „Sveti Vaclave...“ Pred nekoliko časaka činilo im se, kao da vjetar hoće, da im rastrga krovove, a sad se najednom čulo gromovito pjevanje pjesama sveto vaclavskih.

„Čudne će se stvari dogoditi čudne, draga djeco — sveti naši zaštitnici doći će da nas vide... Samo pogledajte, — velim, — tamo, gdje je inače medved... Proklopek, da li vidiš dobro?...“

I djeda podigao je unuka, što je više mogao, da vidi za nebu svetog Vaclava na bijelom konju sa zastavom u desnici, te da si to upamti kroz cijeli svoj život...

I kad se zorom radjalo sunce i kad se milijuni bisera zasvijetlili na sniježnoj odjeći, išli su prema Višegradu u uzornom redu nepregledni redovi vojske, na čelu im Pršemisl i Vladislav, a njima sa strane i straga prva češka gospoda, koja su do jučer živjeli u neprijateljstvu...

Praški građani, koji su gledali kroz prozor, trli si oči; nisu mogli da razumu, što su vidjeli... Pršemisl s Vladislavom ispod ruke... Kao da se čudo dogodilo... jedan kraj drugog ne može ostati... Kako će se to svršiti?

A još tog dana osvjedočili se, kako će se sve svršiti i već drugog dana su Pršemisl po uobičajenom načinu posadili na vojvodski prjesto... Samo niko nije mogao, da si izbje iz glave, što je dojahao u grad kao zadnji iz vojvodine čete. Tako siromašno obućen, šljem mu zamazan, bez perjanice, odijelo ishabano, bez najmanjeg ukrasa, mač u jednostavnim koricama na običnom remenu, vranac posve bez čitima... Niko nije pamtio, da je kadgod tako dolazio u Prag koji Pršemisllovac, i niko nije htio da shvati, da bi mogao tako ući u Prag sam vojvoda... Što je sve morao da prepati u tudjini, kad mu odijelo tako loše! A što pak njegova žena? — Gdje su njegova djeca?... Ništa se nije čulo o njima! — Kao da više i ne žive! — Ko bi rekao još pred dva dana, da će danas doći u Prag, da će sjesti sutra na prjesto i da će mu sve tako s mirom prepustiti njegov brat, A ipak je to živa istina!

(Nastavit će se).

OGLAS.

Častimo se javiti P. N. občinstvu, da naša krojačnica te gg. trgovci MARKO JAKOVLJEVIĆ i IVE ŠAIN u ŠIBENIKU i PETAR PILIĆ u ZADRU prodavaju gotova odijela solidno izradjena iz naše čiste vunene štofe po Kr. 32.— od broja 44 pa unapred, i izvrstne kuverte u raznim bojama također iz čiste vune uz veoma umjerene cijene. Vanjski trgovci, ako žele nabaviti gotova odijela i kuverte, neka se obrate našoj tvornici, gdje će na gore spomenute cijene također dobiti popust.

Odličnim štovanjem

PRVA DALMATINSKA TVORNICA PREDIVA i TKALA
PAŠKO RORA & drug

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2.000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KANTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE — — — BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE. — — —

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. — — —

— — GRADJEVNO PODUZEĆE — —

PETAR BLASOTTI & FRANO ŠKOTON
IZPITANI ZIDARSKI MAJSTOR — — ŠIBENIK

PODUZIMLJE SVAKU VRST GRADJEVNIH RADNJA I POPRAVAKA. —
SPECIJALISTA U GRADNJI ŠTEDNJAKA (SPARHETA) I SOBNIH PEČI

PODUZIMLJE ČVRSTE RADNJE U CEMENT BETON (EIZENBETON) BEZ
POTREBE ŽELJEZNIH GREDA. — POSEBNA KANCELARIJA ZA NACRTE
I TREBNIKE KUĆA PASINI PUT SUDISTA.

Poljodjelska Zajmovna Blagajna

Zadruga uknjižena na neograničeno jamstvo
u ŠIBENIKU.

Ukamaćuje novac na uložne knjižice uz

5%

VELIKA ZLATARIJA
Gi. PLANČIĆ
Vis-STARIGRAD-Valuluka

NOVO IZRADJENE
:: RADNIČKE KNJIGE ::
I
- SLUŽBOVNE KNJIGE -
NABAVLJAJU SE U
HRVATSKOJ TISKARI
(Dr. Krstelj i drug) Šibenik.

Losconcz & Hatvanski paromlinovi od Borsod Mischolza i Istvanskog dioničkog društva proizvajaju najbolje i najizdašnije vrsti

:: BRAŠNA ::

Najveće mlinsko poduzeće.
Dnevna produkcija 700.000 kilograma brašna.

Glavno zastupstvo i skladišt kod tvrdke:

FRAN LENTIĆ Trst.

Vodovode
i
Šmrkove

svih vrsti izradjuje
najveća slavenska tvrdka
Monarkije

A N T. K U N Z
Hranice (Morava).

Praktične upute i približni
troškovnici badava.